

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Котолуп Ю. А., здобувач вищої освіти
Мельник Т. А., канд. екон. наук, доцент,
Центральноукраїнський національний технічний університет

На сьогодні Україна зазнає суттєвих соціально-економічних втрат, зумовлених повномасштабною війною на її території. У таких умовах ринок страхування набуває особливого значення – він виступає одним із ключових чинників відновлення держави та водночас залишається важливим індикатором рівня її соціально-економічного розвитку.

Як складова фінансового ринку, страхування виконує важливу функцію щодо мінімізації ризиків і загроз, забезпечуючи фінансовий захист населення та суб'єктів господарювання.

Конкурентне середовище на страховому ринку України є рушійною силою його подальшого розвитку, сприяючи очищенню ринку від фінансово нестійких, ненадійних і неплатоспроможних страхових компаній. У результаті впродовж останнього десятиліття простежується тенденція до поступового скорочення кількості страховиків на ринку страхування майже в шість разів з 382 компаній в 2014 році до 65 компаній в 2024 році (рис. 1).

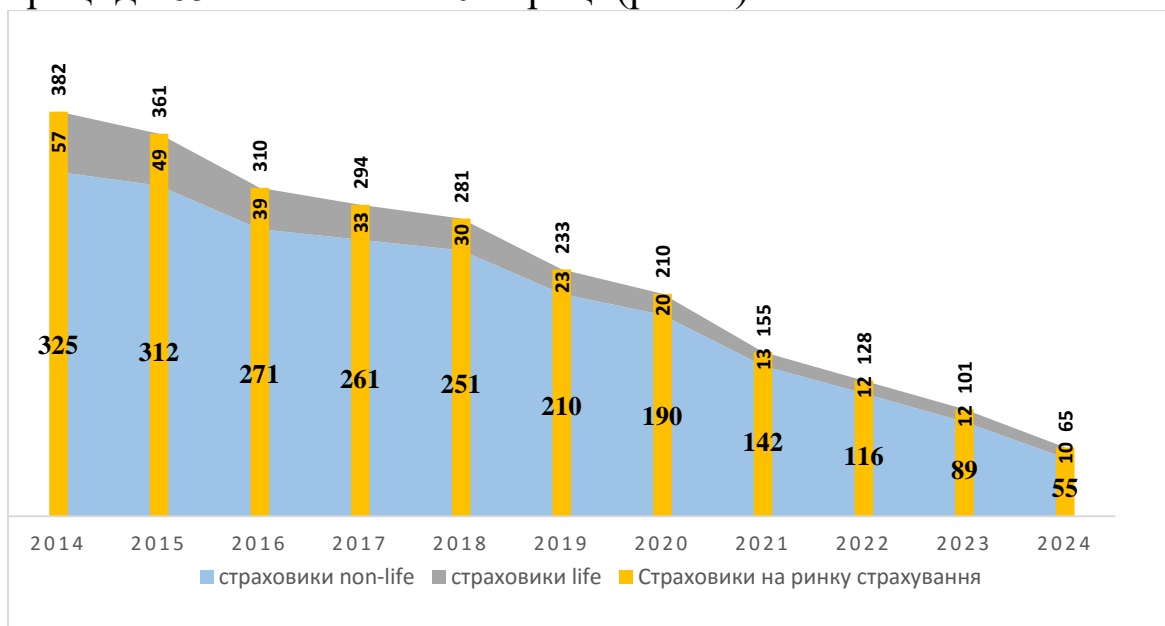

Рис. 1. Кількість страховиків на ринку страхування України
Джерело: складено автором з використанням [1].

Основною причиною скорочення кількості страхових компаній впродовж 2020–2021 років стала зміна регулятора страхового ринку у 2020 році, внаслідок чого було анульовано ліцензії страховиків, які не мали діючих договорів страхування та страхових зобов'язань

Зменшення кількості страхових компаній впродовж 2022–2023 років було зумовлене рішеннями регулятора, прийнятими в умовах повномасштабної війни. Зокрема, припинено дію ліцензій тих страховиків, серед яких наявний російський капітал, а також компаній, що зареєстровані або здійснювали діяльність на тимчасово окупованих територіях.

Тенденція до зменшення кількості страховиків спостерігається також в різних сегментах ринку страхування України, а саме на ринку страхування життя з 57 компаній в 2014 році до 10 компаній в 2024 році і ринку страхування іншого ніж життя з 325 компаній в 2014 році до 55 компаній в 2024 році (рис. 1).

Тенденція скорочення кількості страхових компаній у сегменті страхування, відмінного від страхування життя, й надалі зберігатиметься. Це зумовлено складною економічною та політичною ситуацією в країні, а також поступовим виходом із ринку страхування малоефективних і неплатоспроможних страховиків. Вагомим чинником цього процесу є оновлені регуляторні вимоги Національного банку України, які спонукають окремі компанії добровільно відмовлятися від ліцензій через неможливість відповідати встановленим стандартам.

Аналогічна тенденція зберігатиметься і на ринку страхування життя. Вона зумовлена не лише загальною соціально-економічною ситуацією, але й впровадженням нових положень нового Закону України «Про страхування» від 2021 року, який передбачає введення додаткових класів страхування життя та підвищення вимог до платоспроможності страхових компаній. Починаючи з 1 січня 2024 року, відповідно до чинного законодавства України, на вітчизняному страховому ринку функціонує 18 класів ризикового страхування та 5 класів страхування життя [2].

Проаналізувавши динаміку кількості страхових компаній (рис. 1) та обсяг їх активів упродовж досліджуваного періоду, можна дійти висновку, що зростання вартості активів за одночасного скорочення кількості страховиків свідчить:

- про підвищення рівня капіталізації страхових компаній;
- про вихід із ринку фінансово нестійких і ненадійних учасників;

– про результативність заходів регулятора (Національного банку України) щодо впровадження пруденційного нагляду.

Аналіз територіальної структури страхового ринку України свідчить про нерівномірний розподіл страхових компаній між регіонами держави.

На сьогодні ринок страхування України функціонує в умовах суттєвої нестабільності та невизначеності, що спричинена дією низки факторів, серед яких:

– триваючі бойові дії та тимчасова окупація окремих територій держави;

– наслідки світової пандемії, викликані поширенням коронавірусної інфекції;

– структурні зміни у системі державного регулювання та нагляду за страховою діяльністю (з 1 липня 2020 року функції регулятора перейшли до Національного банку України, який запровадив ризикорієнтований підхід у процесах регулювання і контролю);

– прийняття у 2021 році нового Закону України «Про страхування», що набрав чинності 1 січня 2024 року та передбачає посилення вимог до платоспроможності страховиків і зміну пруденційних нормативів;

– активне впровадження цифрових технологій у діяльність страхових компаній.

В умовах впливу зазначених чинників ринок страхування України характеризується певними особливостями розвитку, які проявляються у трансформації діяльності страховиків, удосконаленні механізмів регулювання та підвищенні рівня страхової культури серед населення.

Список використаних джерел:

1. Показники діяльності учасників ринку небанківських фінансових послуг. *НБУ* : веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#6> (дата звернення: 27.10.2025).

2. Про страхування : Закон України від 18.11.2021р. № 1909-IX. Редакція від 01.01.2025 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text> (дата звернення: 22.10.2025 р.).